C/2024/2837

8.5.2024.

P9_TA(2023)0396

Jačanje prava na sudjelovanje: legitimnost i otpornost izbornih procesa u neliberalnim političkim sustavima i autoritarnim režimima

Preporuka Europskog parlamenta Vijeću od 9. studenoga 2023. o preporuci Europskog parlamenta Vijeću i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o jačanju prava na sudjelovanje: legitimnost i otpornost izbornih procesa u neliberalnim političkim sustavima i autoritarnim režimima (2022/2154(INI))

(C/2024/2837)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima, a posebno njezin članak 21. stavak 3.,

— uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i njegovu Općú napomenu br. 25 o pravu na sudjelovanje u javnim poslovima, glasačkim pravima i pravu na jednak pristup javnim službama,

— uzimajući u obzir članak 3. Prvog protokola Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,

— uzimajući u obzir članak 5. točku (c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije,

— uzimajući u obzir članak 7. točku (a) Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena,

— uzimajući u obzir Deklaraciju UN-a o načelima međunarodnog promatranja izbora,

— uzimajući u obzir Deklaraciju o globalnim načelima za nestranačko promatranje i praćenje izbora koje provode građanske organizacije, koju je podržalo više mreža promatrača izbora, uključujući Globalnu mrežu promatrača nacionalnih izbora,

— uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 11. travnja 2000. o pomoći EU-a u vezi s izborima i njegovim promatranjem izbora (COM(2000)0191),

— uzimajući u obzir smjernice UN-a za države o stvarnoj primjeni prava na sudjelovanje u javnim poslovima,

— uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 25. ožujka 2020. naslovljenu „Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2024.” (JOIN(2020)0005),

— uzimajući u obzir članak 118. Poslovnika,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0323/2023),

A. budući da je pravo građana na sudjelovanje u upravljanju javnim poslova, koje uključuje glasačko pravo te pravo da se osoba kandidira i da bude izabrana na slobodnim, transparentnim, provjerljivim, redovnim i istinskim demokratskim izborima temeljno i međunarodno priznato ljudsko pravo;

B. budući da se u članku 21. Opće deklaracije o ljudskim pravima navodi da svatko ima pravo sudjelovati u upravljanju svojom zemljom te da temelj vlasti mora biti volja naroda izražena na redovnim, pravim i općim izborima; budući da se ista poruka iznosi i u članku 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima;

C. budući da se u članku 5. točki (c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije navodi da se države stranke obvezuju da zabrane i ukinu rasnu diskriminaciju u svim njezinim oblicima i da zajamče svakome uživanje političkih prava i jednakost pred zakonom bez obzira na rasu, boju kože ili nacionalno ili etničko podrijetlo, naročito u pogledu uživanja prava sudjelovanja na izborima, prava glasa i prava na kandidaturu; budući da se, unatoč tome, neke društvene skupine, primjerice manjine, osobe s invaliditetom, nerezidenti i beskućnici, suočavaju s dodatnim izazovima i diskriminacijom;

D. budući da Ured visokog povjerenika UN-a za ljudska prava smatra da je pravo sudjelovanja na slobodnim i poštenim izborima neodvojivo povezano s drugim temeljnim pravima; budući da je za istinsko ostvarivanje prava glasa i prava da se bude izabran potrebno ozračje u kojem se građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava poštuju i u kojem ih svi uživaju, uključujući prava na jednakost i slobodu od diskriminacije, na obrazovanje, slobodu mišljenja i izražavanja, slobodu mirnog okupljanja i udruživanja, slobodu vjeroispovijesti i uvjerenja, sigurnost i djelotvoran pravni lijek; budući da je nužno osigurati sudjelovanje žena kako bi izbori bili slobodni i pošteni;

E. budući da se u dugogodišnjim liberalnim demokracijama diljem svijeta javljaju zabrinjavajući trendovi pogoršanja demokratske strukture, što rezultira nazadovanjem demokracije i autokratizacijom, kao što je vidljivo iz povećanja neliberalizma, smanjenja razine sudjelovanja na izborima, sve većeg razočaranja glavnim političkim strankama i vodstvom te jačanja ekstremističkih stranaka; budući da sve veći govor mržnje koji promiču te ekstremističke stranke i koji je usmjeren na zajednice u ugroženom položaju, uključujući etničke manjine i migrante, stvara ozračje nasilja i sprečava uspostavu uvjeta potrebnih da bi ljudi ostvarili svoje pravo na političko sudjelovanje; budući da zabrinjavajuće trendove erozije temeljnih načela međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima trenutačno ozbiljno dodatno pogoršava nezakonita, ničim izazvana i neopravdana ratna agresija Rusije protiv Ukrajine;

F. budući da su pravi demokratski izbori neizostavan aspekt uključivog i odgovornog upravljanja jer na njima građani predaju vlast državnim tijelima;

G. budući da prema organizaciji Freedom House više od 80 % ljudi živi u zemljama koje nisu slobodne ili su djelomično slobodne, što ograničava njihova temeljna ljudska prava; budući da više od trećine svjetskog stanovništva živi pod autoritarnom vladavinom;

H. budući da je pravo na sudjelovanje na istinskim izborima spriječeno u autokratskim i neliberalnim režimima, među ostalim, stvaranjem pravnih i administrativnih prepreka koje onemogućuju izražavanje volje ljudi, smanjenjem prostora za djelovanje civilnog društva, zastrašivanjem glasača i provođenjem lažnih izbora s ciljem učvršćivanja vlasti režima; budući da takvi izbori nisu slobodni, transparentni, provjerljivi, kompetitivni ni pošteni, da na njima nema istinske političke oporbe i da se njima neopravdano ograničava pravo glasovanja te pravo da se bira i bude izabran; budući da su proizvoljne i politički izmišljene diskvalifikacije oporbenih kandidata također alati koje autokratski režimi tradicionalno koriste za uplitanje u izborne procese;

I. budući da autokratski i neliberalni režimi sve više rade na stvaranju dojma da su njihovi nedemokratski izbori u osnovi pravi kako bi na međunarodnoj i domaćoj sceni stekli legitimnost, što je zbog nedemokratske provedbe izbora neopravdano; budući da se ta legitimnost zatim upotrebljava na nacionalnoj razini kako bi se učvrstili građanski posluh i potpora režimu te njegovu pravu na vladanje, kako bi se umanjilo svako protivljenje režimu te kako bi se oduzela legitimnost takvim nastojanjima;

J. budući da bi EU trebao biti posebno oprezan pri odabiru zemalja u kojima promatra izbore kako ga se ne bi smatralo silom koja ima moć legitimizacije i koja podupire ishode nedemokratskih izbora;

K. budući da slabljenje neovisnosti pravosuđa i vladavine prava te opće nazadovanje demokracije u autokratskim i neliberalnim režimima doprinose strategijama tih režima za osiguravanje legitimnosti, među ostalim uklanjanjem učinkovitih provjera provedbe represivnih zakona, kontrolom medija i zlonamjernim uplitanjem u digitalne komunikacijske kanale;

L. budući da su sloboda i pluralizam medija ključne sastavnice prava na slobodu izražavanja i informiranja te da se njima omogućuju demokratska, slobodna i participativna društva; budući da su transparentnost vlasništva nad medijima i financiranja medija te zaštitne mjere za osiguravanje medijskog pluralizma i izbjegavanje rizika od koncentracije moći u medijima, među upraviteljima platformi i internetskim posrednicima ključni kako bi mediji mogli ispuniti svoju ulogu; budući da je ključno da građani imaju pristup neovisnim i pouzdanim informacijama; budući da širenje lažnih informacija, propagande i dezinformacija stvara ozračje globalnog skepticizma koje prijeti slobodi informacija i demokratskoj raspravi;

M. budući da su autokratski i neliberalni režimi osmislili nove načine i strategije za stvaranje privida usklađenosti kako bi izbjegli stvarnu cijenu usklađivanja s međunarodnim standardima promatranja izbora bez njihova otvorenog odbacivanja; budući da takve strategije uključuju domaće i međunarodne promatračke aktivnosti koje nisu u skladu s međunarodnim standardima, kao što je raspoređivanje lažnih promatrača izbora koji pomažu u usmjeravanju poslijeizbornog diskursa kojim se podupiru autokratski i neliberalni režimi; budući da građani u takvim režimima imaju ograničene mogućnosti promatranja izbora te, čak i kad ih imaju, režimi čine sve što je u njihovoj moći kako bi osporili autoritet promatrača ili umanjili njihov trud;

N. budući da autokratski i neliberalni režimi postaju sve organiziraniji u nastojanjima da lažnim međunarodnim promatračkim aktivnostima jedni drugima pruže međunarodnu legitimnost za lažne izbore koje provode; budući da ti režimi pridonose slabljenju globalnog povjerenja u demokratske institucije neometanim kopiranjem, razvojem i širenjem praksi prijevare; budući da autokratski i neliberalni režimi također koriste međunarodne institucije za vlastitu korist, među ostalim za promicanje suparničkih normi u globalnim upravljačkim institucijama i legitimizaciju namještenih izbora;

O. budući da su ciljevi misija EU-a za promatranje izbora jačanje povjerenja u izbore, odvraćanje od prijevara i pružanje informirane i činjenične procjene izbornih postupaka;

P. budući da su se ozbiljnost i razmjeri napada na nestranačke promatrače izbora, uključujući uznemiravanje, klevetu, prijetnje, kršenje prava, udaljavanje, fizičko nasilje, pa čak i ubojstva, posljednjih godina povećali, što je stvorilo ozračje nesigurnosti i opasnosti za njihove važne aktivnosti; budući da EU smatra da su promatrači izbora borci za ljudska prava;

Q. budući da napetosti između demokratskih društava i autoritarnih režima sve više dobivaju geopolitičku dimenziju; budući da zbog takve tendencije EU mora podići problematiku stanja demokracije na najvišu političku razinu, među ostalim izgradnjom strateških saveza za demokraciju i postavljanjem širenja i obrane demokracije za strateški interes i ključnu sastavnicu svojih geoekonomskih i trgovinskih strategija, kao i pronalaskom inovativnih načina za podršku građanskim glasovima koji podižu svoj glas protiv autokracija i njihovih strategija davanja legitimnosti izborima;

R. budući da bi EU trebao zauzeti sustavan pristup u pogledu prava na sudjelovanja, među ostalim dokazivanjem snažne povezanosti tog prava s ljudskim pravima, demokracijom i vladavinom prava te dosljednim otklanjanjem izbornih nedostataka, među ostalim u bliskim partnerskim zemljama; budući da se na taj način EU treba usredotočiti ne samo na same izborne postupke, već i na kontekst koji ih okružuje te na temeljne uzroke autoritarne legitimnosti; budući da europski akteri ne bi trebali pridonositi legitimizaciji izbora u neliberalnim i autokratskim režimima;

1. preporučuje Vijeću i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku:

Svijest o pravu na sudjelovanje na pravim izborima

(a) da osmisle i provedu odlučnije i djelotvornije mjere EU-a za promicanje i zaštitu prava na sudjelovanje, koje je univerzalno ljudsko pravo, u sklopu mnogo šire strategije o ljudskim pravima i potpori demokraciji; da se pobrinu za to da spomenute mjere sadržavaju rodnu dimenziju i da obuhvaćaju skupine u osjetljivom položaju;

(b) da ustraju na suštinskoj povezanosti između prava na sudjelovanje na pravim izborima i drugih temeljnih sloboda, osobito slobode kretanja, mišljenja i izražavanja, okupljanja i udruživanja, kao i prava na slobodu od diskriminacije, bez čega je nemoguće ostvariti pravo sudjelovanja na pravim izborima; da povrh toga ustraju na ključnoj ulozi vladavine prava u tom pogledu;

(c) da sustavno i odlučno spriječe pokušaje zemalja izvan EU-a da ograniče uživanje prava na sudjelovanje manjina, uključujući etničkih i vjerskih manjina, mladih, žena, autohtonih skupina i drugih društvenih skupina; posebno poziva vlasti zemalja izvan EU-a da prate govor mržnje javnih tijela i izabranih dužnosnika te da protiv njega donesu snažne i konkretne mjere i sankcije kako bi se ostvario napredak prema pristupu nulte tolerancije prema rasizmu i diskriminaciji;

(d) da surađuju sa zemljama izvan EU-a kako bi se osiguralo pristupačno i poticajno okruženje za osobe s invaliditetom koje im omogućuje sudjelovanje u političkom i javnom životu njihovih zajednica; posebno ističe potrebu za uklanjanjem pravnih i administrativnih prepreka političkom sudjelovanju povećanjem dostupnosti postupaka glasovanja, glasačkih prostora i izbornih materijala, širenjem mogućnosti sudjelovanja u političkom i javnom životu, podizanjem razine osviještenosti o pravu na političko sudjelovanje osoba s invaliditetom te prikupljanjem podataka za mjerenje spomenutog političkog sudjelovanja;

(e) da pojednostavne pravo na sudjelovanje u paketu instrumenata EU-a za vanjsko djelovanje, koji delegacije EU-a trebaju provesti u zemljama izvan EU-a u vrlo bliskoj suradnji s veleposlanstvima država članica;

(f) da prime na znanje i isprave nedostatke u uživanju prava na sudjelovanje unutar EU-a, s ciljem jačanja legitimnosti i vjerodostojnosti vanjskog djelovanja EU-a u tom području;

(g) da se suoče s ozbiljnošću poteškoća s kojima se susreću osobe koje žive u autokratskim i neliberalnim režimima u smislu pristupa činjenicama i necenzuriranim informacijama o izborima i njihova razlikovanja od propagande pod pokroviteljstvom režima, uključujući pouzdane informacije o kandidatima, sklonostima birača i provedbi izbornog postupka, jer im se na taj način ograničavaju mogućnosti procjene jesu li izbori uistinu kompetitivni i jesu li rezultati odraz želje građana te da rade na sprečavanju zlouporabe javnih sredstava i kupovanja glasova; da uzmu u obzir iscrpljenost koje manipulirani, netransparentni i nelegitimni izbori proizvode u svijesti civilnog stanovništva, jer izazivaju nepovjerenje kako u nacionalne tako i u međunarodne državne institucije;

(h) da prepoznaju važnost pristupa općem i besplatnom obrazovanju koje ljudima omogućuje slobodno donošenje odluka na izborima;

Instrumenti i postupci EU-a

(i) da se suprotstave dojmu koji žele stvoriti autokratski i neliberalni režimi da su im građani dali mandat koji proizlazi iz rezultata pravih izbora; da u tom pogledu oblikuju sveobuhvatnu globalnu strategiju EU-a za suzbijanje instrumenata kojima se ti režimi koriste za davanje legitimnosti izborima, kao što su lažni promatrači i skupine za promatranje izbora iz sjene, uključujući iz država članica i institucija EU-a, primjerice određeni zastupnici u Europskom parlamentu, umjesto standardiziranih međunarodnih misija; da se pobrinu da ta strategija ne stane na dijalogu i zabrinutim izjavama EU-a te da bude usmjerena na poboljšanje standarda demokracije i vladavine prava u dotičnim zemljama; da surađuju s demokratskim zemljama na jačanju međunarodnih institucija kako bi se spriječila infiltracija autokratskih i neliberalnih režima i njihova upotreba tih institucija za vlastite potrebe;

(j) da ojačaju vezu između rada na promatranju izbora i šire potpore EU-a ljudskim pravima i demokraciji služeći se političkim i trgovinskim instrumentima te instrumentima za suradnju; da autoritarne strategije davanja legitimnosti izborima promatraju kao prve simptome nedemokratskih tendencija u temeljima i da reagiraju na odgovarajući način; da se usprotive autoritarnim diskursima kojima se sigurnost i demokracija stavljaju u suprotstavljen položaj, čime se ograničavaju temeljne slobode pod izgovorom državne sigurnosti, te da osujete pokušaje autokratskih i neliberalnih režima da iskoriste politička područja kao što su klima, sport i međunarodni razvoj kako bi lažno ojačali svoju legitimnost;

(k) da se suprotstave nastojanjima autokratskih i neliberalnih režima koji na nacionalnoj razini stvaraju lažnu predodžbu da su njihovi lažni izbori pošteni; da obrate posebnu pozornost na činjenicu da autokratski i neliberalni režimi sve više zloupotrebljavaju informacijsku i komunikacijsku tehnologiju te umjetnu inteligenciju u kontekstu manipulacije izborima kako bi negativno utjecali na sudjelovanje širenjem propagande i dezinformacija te ograničavanjem pristupa informacijama o oporbenim idejama i kandidatima;

(l) da prate i osuđuju ulogu privatnih poduzeća specijaliziranih za kampanje dezinformiranja koja omogućuju prikriveno miješanje u izbore i manipuliranje javnim mnijenjem u zemljama izvan EU-a; da poduzmu učinkovite mjere kako bi se osiguralo da medijska i internetska poduzeća te poduzeća koja djeluju u području javnih poslova, sa sjedištem u EU-u, ne provode takve aktivnosti te da, suprotno tomu, strogo poštuju pravo na privatnost i istu razinu zaštite podataka u partnerskim zemljama koje su se u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka ([1]) obvezni pridržavati u EU-u, posebno tijekom izbornih kampanja; da se pobrinu da se ta poduzeća pridržavaju Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima te da snose posljedice ako ih se ne pridržavaju;

(m) da reagiraju na korištenje pristranih promatrača izbora u pokušaju diskreditiranja rada istinskih međunarodnih misija i misija EU-a za promatranje izbora;

(n) da prepoznaju ključnu ulogu civilnog društva u osuđivanju lažnih izbora i njihovoj delegitimizaciji u očima lokalnog stanovništva; da podrže neovisne organizacije civilnog društva, demokratske oporbene snage, borce za ljudska prava i medije, među ostalim izgradnjom kapaciteta i komunikacijskim strategijama te prikupljanjem podataka o kršenju prava na sudjelovanje na pravim izborima; da istaknu da su transparentnost financiranja medija te istinski slobodni i neovisni mediji presudni za sprečavanje neželjenih utjecaja;

(o) da tijekom cijelog izbornog ciklusa podrže promatrače lokalnih izbora čije aktivnosti povećavaju vjeru ljudi da će se njihovo pravo na sudjelovanje na pravim izborima poštovati i da najoštrije osude napade na njih; da podupiru regionalne i globalne mreže građana promatrača koje pružaju solidarnost, izgradnju kapaciteta i razmjenu iskustava s lokalnim skupinama, što može pomoći u borbi protiv nastojanja autokratskih i neliberalnih režima da uzajamno legitimiziraju svoje izbore;

(p) da u kontekstu potpore ljudskim pravima i demokratizaciji u sklopu projekata u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i Instrumenta pretpristupne pomoći uključe informacije o poštenim izborima i pravu ljudi da u njima sudjeluju, među ostalim o pravu svih manjina na glasovanje, uključujući potporu promatračima izbora kao borcima za ljudska prava; da u tu svrhu podrže Globalni kampus za ljudska prava; da podrže programe usmjerene na poboljšanje zakonodavnog i administrativnog okvira za izbore u zemljama izvan EU-a, među ostalim pružanjem potpore nacionalnim izbornim povjerenstvima;

(q) da iskoriste paket instrumenata EU-a za kulturnu diplomaciju i međunarodne kulturne odnose kako bi osnažili pravo na sudjelovanje, suzbili autokratski i neliberalni diskurs kojim se pokušava dati legitimnost lažnim izborima te ojačali univerzalnu demokratsku kulturu; da izgrade takvu suradnju na temelju istinskih partnerstva, posebno s obzirom na to da se na osiguravanju transparentnosti izbora, zaustavljanju vanjskog upletanja i poboljšanju demokracija neprestano radi i da to zahtijeva odvažna, inovativna i zajednička rješenja;

(r) da dodatno podrže inicijative povezane s osposobljavanjem za promatranje izbora, stjecanjem znanja na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini, kao i sa suradnjom s lokalnim medijima i organizacijama civilnog društva; da istaknu važnost potpore i izgradnje kapaciteta lokalnih izbornih promatrača u osiguravanju održivijeg pristupa izgradnji demokracije;

(s) da podrže Skupinu Parlamenta za podršku demokraciji i koordinaciju izbora i njezin rad, posebno u sklopu promatranja izbora; da procijene kako postupiti u sve češćim slučajevima da zemlje odbijaju pozvati EU da promatra njihove izbore;

(t) da rigorozno prate usvajanje i provedbu preporuka misija za promatranje izbora u organizaciji EU-a i Ureda OESS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i da se one uključe u opći okvir za odnose između EU-a i relevantne zemlje, i to kao jedan od ključnih dijelova; da na adekvatan način prate provedbu preporuka misija EU-a za promatranje izbora uz veće sudjelovanje Parlamenta; da se pobrinu da javne izjave EU-a povezane s izborima u zemljama koje nisu članice EU-a budu strogo u skladu s vrijednostima EU-a u području demokracije, ljudskih prava i izbora te da su u skladu sa zaključcima misija EU-a za promatranje izbora;

([1]) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

(u) da se pravom na sudjelovanje i svim drugim aspektima povezanima s izbornim integritetom u zemljama izvan EU-a pozabave u okviru dijaloga EU-a o ljudskim pravima; da se pobrinu da ti dijalozi budu popraćeni segmentom koji uključuje organizacije neovisnog civilnog društva;

(v) da protiv osoba odgovornih za ozbiljna kršenja prava na sudjelovanje i demokratskih izbornih standarda primijene globalni režim sankcija EU-a u području ljudskih prava (europski Zakon Magnicki) te da te restriktivne mjere EU-a upotrebljavaju i za sankcioniranje onih koji postupno i potajno slabe demokraciju i vladavinu prava u zemljama izvan EU-a; da se pobrinu da ukidanje tih restriktivnih mjera bude uvjetovano stvarnim poboljšanjem ljudskih prava, demokracije i vladavine prava u dotičnoj zemlji; da razmotre donošenje učinkovitih i odvraćajućih mjera protiv osoba uključenih u lažne misije za promatranje izbora, uključujući zastupnike u nacionalnim parlamentima, političare iz država članica EU-a te zastupnike u Europskom parlamentu;

(w) da prepoznaju ulogu misija OESS-a/ODIHR-a za promatranje izbora, uključujući ulogu Parlamenta, u prikupljanju dokaza o tome jesu li izbori pošteni i da dodatno poboljšaju taj instrument, među ostalim povećavanjem njegove vidljivosti, osuđivanjem lažnih misija za promatranje izbora i unaprjeđenjem svoje predizborne i postizborne komunikacijske strategije; da povećaju potporu dugoročnim misijama za promatranje izbora jer se neka od najozbiljnijih kršenja izbornih procesa događaju prije dana izbora; da opremi misije EU-a za promatranje izbora odgovarajućim i ažuriranim tehničkim stručnim znanjem i resursima za odgovarajuće praćenje aspekata povezanih s novim rizicima koji dolaze s upotrebom novih izbornih informacijskih i komunikacijskih tehnologija;

Djelovanje EU-a na međunarodnim forumima

(x) da promiču blisku suradnju i koordinaciju između demokratskih zemalja, multilateralnih institucija, kao što su OESS/ODIHR i Vijeće Europe, te organizacija koje su podržale Deklaraciju UN-a o načelima međunarodnog promatranja izbora kao sredstva za učinkovitije suzbijanje legitimizacije lažnih izbora i lažnih promatrača na međunarodnim forumima, posebno u UN-u;

(y) da u Vijeću UN-a za ljudska prava iznesu ideju za izradu smjernica o pravu na sudjelovanje na izborima, uz veće sudjelovanje lokalnih organizacija civilnog društva; da procijene izvedivost daljnjeg razvoja i sistematizacije Opće napomene br. 25 uz članak 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima kako bi se dokazala veza između prava na sudjelovanje i ljudskih prava i demokracije radi suočavanja s novim izazovima, uključujući dezinformiranje na internetu i porast autoritarizma;

(z) da osude podrivanje međunarodno priznatih standarda u okviru pokušaja davanja legitimnosti izborima; da posebnu pozornost obrate na nastojanja kojima se kao izvor legitimnosti nepoštenih izbora promiču alternativne vrijednosti, kao što su normativna nadređenost nacionalnog zakonodavstva u odnosu na međunarodno priznate standarde, vjerske i tradicionalne vrijednosti, kulturološke posebnosti ili planovi koji na prvo mjesto stavljaju razvoj;

(aa) da budu predvodnici nastojanja za povećanje vidljivosti Deklaracije UN-a o načelima međunarodnog promatranja izbora i rada organizacija koje su je podržale i koje su aktivne u promatranju izbora; da razmotre je li potrebno pozvati na ažuriranje popisa organizacija koje podržavaju Deklaraciju UN-a o načelima međunarodnog promatranja izbora u cilju povećanja njegove vjerodostojnosti i uspostave jasnog načina razlikovanja između stvarnih promatračkih skupina i lažnih promatrača; da zauzmu sličan pristup kao i Globalna mreža promatrača nacionalnih izbora; da istraže načine za potkopavanje legitimnosti organizacija u sjeni i lažnih promatrača;

(ab) da se založe za to da se u okviru relevantnih multilateralnih foruma i u sklopu kontakata EU-a s drugim međunarodnim organizacijama međunarodni i nacionalni nestranački promatrači izbora jasno označe kao borci za ljudska prava te da ustraju na potrebnoj zaštiti tih promatrača izbora kako bi oni mogli neovisno i sigurno obavljati svoje dužnosti;

2. nalaže svojoj predsjednici da ovu preporuku proslijedi Vijeću i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjsku politiku i sigurnosna pitanja.